Székesfejérvár, 1901. VIII. évfolyam, 70. szám. Kedd, junius 25.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katholikusok törekvéseinek elömozditására »Fejérmegyei Napló« czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak: Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. tőzsdéjében.

Liliomos leányok.

Dr. Prohászka Ottokár.

Mi a vallási nevelés a nagy világ szemében? a pénzért, létért, hatalomért küzdö világ fölturt porondján, mely vesz s elad liliomokat is?!

S mégis megérdemli, hogy foglalkozzunk vele, mert a modern világ egyik legnagyobb gondolatát, az ifjuság eszményi nevelését keretezi s fönséges magaslaton látom benne azokat a törekvéseket, melyek a leányból asszonyt, azt is a javából, a fiuból embert, a szó igaz, való értelmében férfiut akarnak nevelni s a nemzet reményének zöld ágát az aranyos ifjuság nevelésében virágos, terebélyes fává akarják kifejleszteni. E föladat körül sürög-forog a szellemi világ; tudomány, müvészet, gyakorlat ajánlgatják módszereiket; e föladatért hevül az Isten- s a fajszeretet; megoldásában versenyeznek egyház és állam s ugyancsak itt, a nevelés terén, settenkednek a néppusztulás hiénái s a csatatérek karvalyai, hogy zsákmányt ragadhassanak az eleven húsból.

Ahol annyi érdek, irányzatosság és gyülölet kap hajba egymással, ott a jó sem hiányozhatik s bár érvényesült volna már régen ezelött, hogy ne hagytuk volna elhatalmasodni az iskola és nevelés terén a szintelen irányzatokat. De ha mulasztottunk is sokat; most mintha megmozdulna bennünk is a lélek s mintha ki akarnók fejteni azt az öseröt, melyet Isten a pünkösdi Lélekkel és tüzzel az egyház kezére bizott, hogy teremtsen embert Isten képére és hasonlatosságára.

Mi a vallásos nevelés? Fehér hóvirág, mely a közöny jégkérge alól fölüti fejét s tavaszról álmodik, a nemzet tavaszáról; szeplötelen szirmaival hófehér lelkeket igér; igér szebb jövöt egy lelkében romlatlan, belső világában meg nem mérgezett nemzedék megmentése által Vallásos nevelés által emeljük föl az ifjuságot s oltsuk beléje a legszentebbnek gyakorlati szeretetét s tiszteletét. Váltsuk ki e vonzó, meleg, édes anyai eszményt, hűséges, ragaszkodó, gyermeki szeretetté. Telitsük azokat az ifju lelkeket fénynyel és tüzzel, mely nem vakit s nem emészt, hanem fölvilágosit és tisztit, hogy mikor a világ a leglágyabb szirénhangon szól hozzájuk s csábitó üzelmeiben remekel: akkor ragadjuk meg ez érzékeny sziveket mi s hevitsük s lelkesitsük, hiszen ha botlani gyarlóságuk, lelkesülni természetük!

Az emberiségnek azt a jobbik s szebbik felét állitja e nevelés az oltárhoz, melynek szive érzékenyebb a jó, nemes és fönséges iránt, s mely ép azért az emberiség erkölcsiségének hordozója és örangyala. Ha az ifjunak erkölcsösnek, akkor a leánynak angyalinak kell lennie; ha az ifjunak tisztának, akkor a leánynak tündöklőnek s ragyogónak kell lennie; szive az erkölcsi világ flórájában liliom is, rózsa is, de hogy az legyen, a mimoza érzékenységével is kell birnia. A Szüzanya e fiatal cseléd jeit kell tehát minél közelebb az oltárhoz állitanunk, hogy a mit itt szivnak magukba, azt a család szentélyébe leheljék bele s a társadalomban az erkölcsöt illemmé, a törvényt szokássá, az eszményit kellemmé változtassák. Igy lesznek igazi urnői a társadalomnak, kik a törvényt, melyet a férfi alkot és paragrafusokba szorit, eleven életben váltják ki; igy lesznek a háznak s az egyháznak oszlopai s egyszersmind diszei s a bölcsnek tetszése szerint a szentirásnak oly erös asszonyai, kiknek értéke indiai gyöngynél nagyobb.

Sok a panasz az erkölcstelenség s a romlás fölött, de kevés a bizalom s még kevesebb az ügybuzgalom a romlás ellensulyozására. S honnan is venné magát az ellentállás energiája, mikor a modern paedagogia az erkölcsi komolyság helyett derült s dévaj örömmel kinálkozik; mikor a kulturélet megernyeszti a fegyelem s az önmegtagadás szellemét s szinházaiban is a müvészet leple alatt a keritö szerepét játsza. Szennyesen, iszaposan folyik közéletben s társadalomban az élvezetnek s a féken eresztett szenvedélynek árja: franczia és német irók majmolásában magyarok is cukros adagokban szolgáltatják a vallástalanságnak s erkölcstelenségnek maszlagos termékeit s tárca-cikkekben s csiklandozó szinjátékokban váltják apró pénzre a nagy s veszedelmes tévelyeket.

Ki fog e partot szaggató árba sarkantyut, ki fog a pesszimista fölfogásnak e jégzajlásába jégtöröt épiteni?

S hol nem szorulnak eszményi, tiszta szellemre s küzdelmes harczias lelkületre az ifjuság nevelésében?

Mutassuk tehát meg a leányok vallásos nevelésében, hogy hogyan épül az a sarkantyu a világ-árjában s hogyan fejlik a küzdelmes, harcias szellem az élvhajhászó, támolygó világ körében. S ha már valamire mentünk, akkor azután egyesüljünk, lépjünk érintkezésbe egymással, hogy az ifjuság öntudatára egy tömeggel, fehér zászlós sorokkal is hassunk s bemutassuk magát az erkölcsi győzelmek gárdájának, annak a csatasornak, melynek élén a kigyó fejét taposó Szüz áll s nyomában liliomos leányok s erkölcsös ifjak járnak!

A felekezeti védelem.

— *Válasz.* —

Az egyszeri atyafi lekésett a vonatról. Dühében utána szaladt az elhaladt lokomobilnak s torka szakadtából kiáltott felé:

— Ebadra komisz rossz vasutja, nem érdemes reád ülni, olyan lassan döcögsz.

Ezt az adomát akarja a fejünkre olvasni a Székesfehérvár és Vidéke, midőn az osztálykönyvhamisitó konzorcium fejét ismételten elfogulatlan szive védelmébe fogadja. Elfeledi azonban szegény, hogy épen nyolc hosszu napig volt kénytelen elmélkedni, mire sok vajudás után ezt a nevetségesen szerény kis egérkét megszülte. Ez a kis egérke volna hivatva elrágicsálni azt a hálót, a melyikbe saját elvakultsága folytán keveredett.

Természetesen erösen döngicsél a »néppárti organum,« a hecckápláni modor, sőt a »valóságos felekezeti ügy« stb. ellen. Azt hiszi, hogy ha ezt mind ránk lapátolja, hát el is fogják hinni és neki, az igazság egyedül önzetlen bajnokának homlokára fogják fonni a babért.

Tényekre akar hivatkozni és két részre választja az ügyet.

Az egyik: az iskolai vétség, a másik: az itélet miként való foganatositása.

— Az elsőt — a mint mondja — hiven elmondotta. Nem tartja a sajtó feladatának, hogy iskolai növendékek vétkes, avagy kevésbé vétkes volta érdekében cikkeket irogasson. Ez a tanári kar és a felsőbb forumok dolga.

No lám! milyen ügyesen kiszemeli, hogy mi a sajtó dolga, mi nem. Az, a mi vétkes ellen szól s annak vétségét súlyossá teszi tehát a főben járó dolgok, — esküre bujtogatás, hamis esküvel való erölködés, a mit csak a legnagyobb erélylyel lehetett visszautasitani — ezekhez a sajtónak semmi köze, az a tanári kar és felsőbb forumok dolga. Hanem a mellékes körülmények, azok már a sajtóhoz tartoznak, azokat föl szabad fujni, azokat el szabad ferditeni, hangulatkeltő frázisokkal imponálni, szóval a fődologról elterelni a figyelmet, hogy a fáktól ne lehessen látni az erdőt: ez már annak a bizonyos sajtónak a dolga. Értjük nagyon jól és volt alkalmunk különösen az utóbbi évek folyamán megismerni azt a bizonyos sajtót erről a szép oldaláról, rá is mutatturk épen a lapunk legutóbbi számaiban.

Azt mondja: »nem mindenki elfogult s nekünk egy pillanatra sem jutott eszünkbe a kicsapott s visszautasitott növendékek vallási viszonyai iránt érdeklődni.«

Először is ezt tessék annak mondani, a kinek elég gyenge szive van hozzá, hogy ezt elhigyje; másodszor a zsidó templom gombját tesszük egy rothadt alma ellenében, hogy ha az a vétkes keresztény és nem zsidó, a Székesfehérvár és Vidéke nem fujta volna fel és nem ferditette volna el a dolgokat annyira, hogy az ő előadása után a vétkest már nem az igazi

Mai lapunk 4 oldal.

00000390

vétkes, hanem tulajdonképen büntetést végrehajtó tanári karban keresse olvasója.

*

A fő érveket a vétkes mellett *a tanári kar határozatának miként való érvényesitésében keresi.*

»Az iskolák fegyelmi itéletére vonatkoz törvény és rendelet világosan elöirja, hogy: a tanári karnak az iskolából való kitlltást elrendelő határozata a szülökkel irásban közlendő.

Mit mond tehát ez a törvény?

Hogy az itéletet a tanári kar hozza meg s hogy ezt a tanári kar által meghozott határozatot irásban a szülökkel kell közölni.

És mi történt?

A vizsgálat folyama alatt a vétkesség megállapitása után, a tanári kar ünnepélyesen összejött a tanteremben a növendékek előtt.

Igaz-e vagy sem?«

Nem igaz. Mert az a törvény igy szól: »A kizárás csak súlyosabb vétségeknél s akkor alkalmazható, ha már minden fenyiték sikertelenül kimerittetett és a szülők is ismételve értesittettek (természetes, hogy ez eddig a *fokozódó* vétségekre áll, a mi Wiener Ilonára a jelen esetben, jóllehet más vétségek miatt az ő szüleit is többször értesitette irásban az igazgatóság, nem alkalmazható, *vagy rendkivül súlyos, különösen oly esetekben, ha az illető növendék ottmaradása a többi növendékekre nézve erkölcsi veszélylyel járna.*

Minden kizárási eset indokoltan az illető tanfelügyelő utján s annak véleménye kiséretében fölterjesztendő a közoktatásügyi miniszterhez s végrehajtás előtt annak helybenhagyása bevárandó; megérkeztéig a kizárásra itélt növendék a nyilvános tanitáson meg nem jelenhet."

Tehát: elöször nem igaz, hogy Göbel igazgatónak kötelessége lett volna a szülöket irásbelileg értesiteni. De Göbel igazgató ezt is megtette, ámbár nem lett volna az kötelessége. Junius 5-én, szerdán tudták meg az esetet, akkor vizsgálatot tartottak, még aznap tanácsot ültek s a fövétkest kizárásra itélték. Másnap Urnapja volt s azon a nagy ünnepen az igazgató nem akart ezzel a piszkos ügygyel foglalkozni. 7-én, pénteken — mivel értesültek, hogy a III. osztályban is voltak félrevezetettek — azokat is kihallgatták, utána az igazgató megirta a szülökhöz intézett értesitést, a szolgával elküldötte és csak azután mentek be a IV. osztályba, hogy ott a tanári kar és a tanulók jelelenlétében a meghozott itéletet kihirdessék.

Nem irja elő az a törvény azt sem, hogy az itéletet hol és ki előtt kell végrehajtani.

»Az igazgató előadta a fövétkes és a többiek cselekedetét s ekkor Krasznapolszky Ida tanárnő egy nem vétkes leánykát eképen szólitott meg:

Nyilatkozzál te, a te lelked tiszta, mi az iskolatársak véleménye?

Igaz-e vagy sem?«

Nem igaz.

»Ez a »kérdezgetés« nem a vizsgálat során történt, az már ekkor befejeztetett, nem is magukra a ténykörülményekre nézve tétetett, hanem véleményadásra hivta fel azt a növendéket. Ez pedig nagy külömbség a dologban, azok előtt legalább, a kik elég intelligensek ahhoz, hogy distingválni tudjanak. Ez a védelme a néppárt organumának tehát vagy tudatlan, vagy rosszakaratu.«

Ez sem igaz. Mert ez a »kérdezgetés« nem 7-én pénteken, hanem 5-én történt a vizsgálat alkalmával. Akkor kérdezte meg Krasznapolszky Ida tanárnő Papp Etelkát:

— Kegyed mindig jó leány, szelidlelkü és igazmondó volt, mondja meg őszintén, hogy mit tud a dologról és hogyan vélekedik társnőinek eljárása felöl?

»Azután gyermeknevelési szempontból is helyes-e, hogy ünnepélyes scénákat idézzenek elő az iskolában? Miként gondolta a tanári kar helyes nevelési rendszernek azt, hogy a növendékeket az iskolai fegyelem terhe alatt kényszeriti jelen lenni egy oly csunya, érzékeny lelkekre, gyermekkedélyekre természetesen mélyen ható jeleneten, mint a minő az itélethirdetés volt. Mert hiszen, hogy az ily nyivános erkölcsi megvesszőzés nemcsak a megvesszőzöttre kinos, de a szemtanura is, azt talán szintén nem fogják tagadni a tanitó urak és tanitó kisasszonyok, ha az ethikáról valamelyes fogalmuk van.«

Hogyan csinálta Göbel igazgató ezen nyilvános megvesszőzést? (Itt tanuknak hivjuk fel mindazokat, a kik Göbel igazgatót s az ő finom, mindig udvarias, müvelt modorát ismerik.) Előadta a növendékeknek, hogy az idén az intézet 25 éves jubileumát akarják ünnepelni. Nyugodtan közeledtek feléje, midőn egy váratlan, de annál sajnálatosabb esemény megzavarta ezt a készülődést. Egyik . . . társuk csunya vétket követett el. Meghamisitotta az osztálykönyvet s ennek megmegtevésére másokat is rábirt. Minthogy az ilyen vétség büntetést igényel s hogy a jövendőben ilyen többé elő ne forduljon, a tanári kar azt határozta, hogy a fövétkes az iskolát elhagyni elhagyni kénytelen. »Ez az itélet azonban nem szentirás, mert a tanfelügyelőség utján a miniszterhez is fel fogjuk terjeszteni és ha a miniszter a kizárás mellett nyilatkozik, akkor jogerős is lesz.«

»Igaz vagy sem az az állitásunk, hogy az egész osztály — ki jobban ki gyengébben — sirni kezdett, mikor a megbüntetett leány sirt, jajgatott és könyörgött?

Igaz! Söt nem csupán a növendékek, de maga a tanári kar is elérzékenyedett. Göbel igazgató a saját vallomása szerint szintén közel állott hozzá, hogy könnyek toluljanak szemébe. Mert a szülönek is fáj, ha rossz gyermekét büntetni kell, de azért még sem teheti, hogy a büntetést elengedje.

»*Mutassa meg nekünk a tanári kar azt a törvényt vagy rendeletet, a mely ehhez a botrányos és bornirt eljárás okozta jelenet csinálásához jogot ad nekik.*«

Az ilyen kifejezéseket itélje el az olvasó közönség, mi szükségtelennek tartjuk az igazgató és a tanári kar védelmezését, valamint azt is, midőn az ethikáról beszél.

»Igaz-e vagy sem továbbá az, hogy *Szepesi tanár durván kiutasitotta a könyörgő növendéket?* Csak azért kérdezzük ezt — a mit majd a fölöttes hatóság fog megállapitani — mert reá akarunk mutatni, hogy helyes volt-e ilyen durva kiutasitás szükségességét elöidézni?«

Nem igaz. Göbel igazgató felszólitotta Wiener Ilonát, hogy távozzék. Ő irtózatos sirásra és jajgatásra fakadt, azután a padra vágta magát. Csititották, hogy most már az haszontalan, mert az itéletet meg nem változtathatják, hagyja el szép csendesen az osztályt. Ő könyörgött, aztán bocsánatot kért mindenkitöl. Senki nem utasitotta el. De a termet elhagyni nem akarta. A többszöri figyelmeztetés után Szepesi tanár kivette könyveit a fiókból, a padra tette és (valószinüleg erősebb hangon) felszólitotta a távozásra, mert különben az iskolaszolgával lesznek kénytelenek őt kivezettetni. (Igy mondta el Göbel igazgató s engedjen meg laptársunk, ha annak a tiszteletreméltó urnak többet hiszünk, mint önöknek.)

»Végre, a mi a »Fejérmegyei Napló« — öt olyan jól jellemző objectivitással — elhallgat, igaz-e vagy sem, hogy a kir. tanfelügyelőség nemcsak a kiutasitás módjára vizsgálatot inditott, hanem magának a büntetésnek leszállitását hozta javaslatba a miniszter elé?

Egyik sem igaz. A kir. tanfelügyelőség vizsgálatot nem inditott, söt nem is indithatott. Csak akkor indithatott volna, ha a közigazgatósági bizottság öt ezzel megbizza. Igenis! Festetits gróf tanfelügyelő, valamint Rutsek segédtanfelügyelő is elmentek Göbel igazgatóhoz, hogy magukat informáltassák a dologról. (Mert ne ábrándozzon a Sz. és. V. arról, hogy az ő prókátoroskodását ott készpénznek vették). Mielött azonban a felvilágositást kérték volna, kijelentették hogy az *nem vizsgálat* akar lenni, mert ilyennel őket senki meg nem bizta.

Másodszor: nem javasolta a tanfelügyelőség a miniszternek a büntetés leszállitását sem. Göbel igazgató a tantestülettel egyértelmüleg az intézetből (a fejérvári polgári iskolából) való kizárásra itélte a fövétkest. A tanfelügyelőség pedig azt kérte, hogy engedje meg a miniszter, miszerint Wiener Ilona egy másik — pl. a moóri — polg iskolában tehessen vizsgálatot. Ez a kettő igen szépen megfér egymás mellett.

»Lehet, hogy a miniszter nem változtatja meg az itéletet, de lehet, hogy: igen. Mi fog történni ez esetben? Az ünnepélyes nyilvánossággal, jogérvényesség nélkül kicsapott növendék vissza fog menni az osztályba.

Egyet kérdünk a rövidlátó tanári kartól? Micsoda respektusuk lesz nemcsak az illető növendék, hanem az egész osztály előtt. Nem fogják-e beismerni maguk, hogy jobb lett volna a kiutasitó, illetve 9 növendéket a vizsgától visszavető határozatot a szülökkel szép csöndesen irásban közölni, a mint azt a törvény és józan ész elöirja?

Mit felelnek rá?«

Azt, hogy ez egy igen nagy és igen üres bombaszt. Ha a törvényszék elitél valakit és a kir. tábla ezt az itéletet megváltoztatja, azért a törvényszéki birák nem bujnak a pad alá és nem onnan olvassák fel az itéletet, söt még csak el sem pirulnak. Megváltoztatta, mert joga volt hozzá. Göbel igazgató is azt mondta, hogy »ez az itélet nem szentirás, a miniszter megváltoztathatja.«

Hogy azonban a miniszter nem siet olyan nagyon az itélet megváltoztatásával, kitünik abból, hogy idestova három hete már az itélethozatalnak s mindeddig nem iparkodott a miniszter a Sz. és V. nagyszabásu óhajai elött hasravágódni.

Végül a mi az intézet közelgő 25 éves jubileumát illeti, azt hisszük, ott nem a jóakaratu tanári kar, hanem egyes növendékek röstelhetik csak magukat, no meg azok, a kik oktalan védelmükkel védencüket a hinárba mártják.

Megmondottuk az igazat, azért mert igazság, mindenki láthatja, hogy ki volt a hibás. Mi ferditettünk-e vagy más, mi csináltunk-e oktalan hangulatot, vagy más és ki csinált „*felekezeti ügy*"-et az egész dologból, mi-e, vagy a Sz. és V.? Nyugodtan fogadjuk mindezek után a sajtó »tisztességes« jelzőjének irányitását is.

És záradékul ajánlunk egyet. Ha máskor a Sz. és V. valakit meg akar védelmezni, beszéljen róla csendesen és röviden és ne mást akarjon bekenni. Ha igy tesz — biztosithatjuk, hogy lapunkban egy szó sem jelent volna meg az egész kellemetlen ügyről, a mint nem is irtunk rola egy hétig egy betüt sem. Mi csak akkor és azért emeltük fel szavunkat, mert azt láttuk, hogy a Székesfehérvár és Vidéke a polgári iskola tanitótestületét a vádlottak padjára ültette. Fejérvárott nem lehet ám Dreyfus-, Pikler-, Páris-féle védelmeket, se Egán-, Rakovszky-, Ugron-, Bartha elleni mintára készitett támadásokat intézni, mint másutt szokás. Mert itt az embereknek a körmére néznek ám!

00000391

ÚJDONSÁGOK.

— **Személyi hírek.** Dr. *Szabady* József ügyvéd, káptalani ügyész és neje két havi üdülésre Reichenhallba utaztak. — *Dornis* István hitoktató megrendült egészségének helyreállítása végett a feketehegyi fürdőbe (Szepesmegye) utazott.

— **Előléptetés** *Rauscher* Béla felügyelő, a déli vaspályatársaság műhely-főnöke tb. főfelügyelővé lőn előléptetve. A megérdemelt kitüntetés alkalmából mi is örömmel üdvözöljük a tevékeny és köztiszteletnek örvendő főtisztviselőt.

— **Hangverseny.** *Balassa* L. Kálmán hegedűművész, a székesfejérvári zene-akadémia igazgatója, f. hó 22-én, szombaton délután 4 órakor tartotta meg növendékeinek nyilvános hangversenyét a cisztercíták főgimnáziumának disztermében. Az érdeklődés igen nagy volt, a mit eléggé igazol az a körülmény, hogy a kedvezőtlen idő daczára is nagy számmal gyűlt össze a diszes hallgató közönség. A hangversenyen képviselve volt a hegedü-, zongora-, cimbalom-játék és a magán-ének. A hegedüsök, kiknek legnagyobb része kezdő, igen szépen játszottak, Bognár János, Kodes István, Vajmár István játéka, — tekintetbe véve a kezdet nehézségeit — határozattan tehetségre és szorgalomra mutat. E teljesen kezdőknél valamivel előrehaladottabb Magyar Ferencz, ki Wagner Singelée: Tannhäuser ábrándjában szintén megállotta helyét. Leggyakorlottabb s legtehetségesebb hegedüs, Horváth Lajos, ki Bloch: *Magyar ábrándjában* teljesen kifogástalan játékkal gyönyörködtette a hallgatóságot. A zongoristák, kik szintén legnagyobbrészt kezdők, igen sikerülten adták elő darabjaikat. A cimbalmosok — leszámítva az igénybe vett hangszer tökéletlenségét - dicséretet érdemel. Mohai Mariska, Gadits Ilona jól fogták fel darabjaikat. Glass Izabella kisasszony magyaros izü s rythmicus játékával a hallgató közönség teljes megelégedését érdemelte ki. — Udvardy Salome kisasszony éneke, — bár nem volt teljesen ment a magánéneknél különösen jelentkező lámpa-láztól — igen kedvesen hangzott s szép előhaladásra mutat. A hangverseny méltó befejezése volt Händel: *Largo*-jának előadása, melyben képviselve volt az ének, hegedü, zongora és harmonium. Általában mondhatjuk, hogy a hangverseny a jobbára kezdő növendékekkel nagyon szépen sikerült s a mester fáradságos munkájának méltó eredménye.

— **Eljegyzés.** Dr. *Holly* Géza ügyvéd eljegyezte *Craenenbrock* Valeria k. a. Körakásról.

— **Évzáró ünnepély és zenevizsga.** Az irgalmas nővérek vezetése alatt álló székesfejérvári »Ferenc-József Nőnevelő Intézet« róm. kath. polgári leányiskolájának évzáró ünnepélye folyó hó 27-én délelőtt 9 órakor, a belnövendékek zenevizsgálata pedig d. u. 3 órakor kezdődik, melyekre a meghivók már szétküldettek. A meghivó csak a család felnőtt tagjainak szól s egyszersmind belépti-jegyül szolgál. A műsor a következő: 1. »Örömünnep« Krammertől. Hat kézre előadják: Kardos Mária, Hegyi Olga és Baur Róza. 2. »Kard és Kereszt« Perényi Istvántól. Szavalja Héjj Irma. 3. »Trostgedich der Kleinen« von F. Binder. Szavalja: Bodrossy Irma. 4. »Az anyai szív.« Szavalja: Pentz Erzsébet. 5. »Szép vagy oh Mária« Müller J.-től. Előadja: az összes növendékek énekkara. 6. Monolog. »Oda van a mama.« Előadja: Beretzky Anna. 7. »Louis XVI. par Delaporte.« Előadják: Flits Emma és Eisenbarth Margit. 8. »Magyar zene gyöngyei.« Négy kézre előadják: Bem Mária és Horváth Elvira. 2. »Magyar dalok.« Éneklik a növendékek. 10. »A tanuló panasza.« Szavalja: Prohászka Irén. 11. »Napoleons schönster Tag« aus der Sammlung deutscher Gedichte. Szavalja: Meszleny Rózsa. 12. Átirat Rossini »Tell Vilmos« dalművéből, hegedü és cimbalomra. Előadják: Lichtneckert Piroska és Kovách Sarolta. 13. »Három testvér« Kálmán Károlytól. Szavalják: Kovách Vilma, Bem Erzsébet, Venczel Margit és Meszleny Mártha. 14. La Mort de Jeanne d'Arc par A de Musset. Szavalja: Pichler Anna. 15. »Budjács András« Tömörkényi Istvántól. Szavalja: Madarassy Erzsébet. 16. »Arab melódia« Goldmark, Sába királynéjából, zongora, hegedü és harmoniumra Előadják: Berényi Marianna, Lichtneckert Piroska és Kaltenecker Ilona. 17. »Olvasó« Dr. Rézbányai Józeftől. Szavalja: Kardos Mária. 18. »Kinder Juxpolka« Storchtól. Előadják a polgári leányiskola növendékei a következő hangszerek kisérete mellett: trombita: Hegyi Ottilia és Doleschall Editha, fülemüle: Körmendy Ilona, kakuk: Haidekker Mária, rigó: Bem Mária, tamboruin: Gróhman Alice, cintányér: Szaplonczay Anna, fürj: Szkalla Lenke, dob: Wenczel Margit. 19. »A hegyek versenye« Kálmán Károlytól. Szavalják: Berényi Marianna, Beszedits Margit, Horváth Elvira, Baranyai Izabella, Bogárdy Angyalka, Szekfü Katalin, Szanyi Mária és Roszberger Julia. 20. »Magyar nóta« Cinka Pannától 1735-ből. Czimbalmon előadja: Kovách Sarolta. 21. »Ezüst fátyol legendája« Melodráma, Várady Antaltól, zongora, harmonium és hegedü kiséret mellett. Zenéjét szerezte: Révfy Géza. Szavalja: Halmay Emma, zongorán kiséri Berényi Marianna, hegedün Lichtneckert Piroska és harmoniumon Kaltenecker Ilona. 22. »Induló.« Három hangra éneklik az összes növendékek. — Megjegyezzük e helyütt, hogy a kézimunka és rajzkiállitás f. hó 27-én délig tekinthető meg s ujolag felhivjuk rá az érdeklődő közönség figyelmét.

— **Halálozás.** Egy példás életü, áldott lélek hagyta el tegnap a porhüvelyét, hogy visszaszálljon az élet és halál Urához. Özv. *Klökner* Péterné szül. Limpler Franciska tegnap délután 6 órakor életének 69-dik esztendejében, hosszu, súlyos szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után elhunyt. Azoknak a régi tiszteletreméltó fejérvári patricius családoknak tagja volt, a kiket mindenütt a tisztelet és szeretet környékezett, de a kik sajnos! — mind ritkábbak lesznek közöttünk. Halálát gyermekei: Ede, Gyula, Sándor, Irma (Pénzes Istvánné) József, valamint nagyszámu rokonság gyászolják. Temetése 26-án, szerdán, d. u. 5 órakor lesz a Szt-Imre-utcza 1. szám alatti gyászházból a Szt-Háromság temetőbe. Az engesztelő szentmisét pedig csütörtökön d. e. 10 órakor mutatják be a lelke üdveért a székesegyházban.

— **Rendőri hírek.** *Elgázolás.* Jámbor István Széchenyi utcai lakos tegnap délelőtt a Zámolyutcán Terkán Sándor Rác-utcai lakost kocsijával elütötte. Mindketten a kocsi alá kerültek, Jámbor súlyos sérülést szenvedvén a kórházba szállittatott. *Zsebmetszés.* Schwarcz Adolf veszprémi lakos tegnap délelőtt nagyon belemerült a vásár szemlélésébe s e közben 120 korona értékü aranyóráját lánccal együtt leemelték. — *Sátormetszés.* Hoffenreich Ignác Sütő-utcai lakos ószeres sátorát a vásártéren vasárnap éjjel felmetszették s onnan mintegy 48 korona értékü ruhanemüt elloptak. A rendőrség a nyomozást meginditotta. *Kerestetett és megtalálltatott.* A rendőrség f. hó 23-án gyanus magatartása miatt igazolásra szólitotta Petrán János oroszláni születésü kocsist, a kiről csakhamar kiderült, hogy a mult hó 17-én Galambos István kocsisainak kárára elkövetett lopás tettese. Átadatott a törvényszéknek. *A sorompódíj megtagadása.* Kiss Sándor géderlaki (Pest m.) lakos f. hó 22-én a sárkereszturi vámnál sehogy sem akart dijat fizetni, sőt midőn Kovács József vámos követelte a dijat, az ostorral vagdalódzni kezdett. Kovács fia segitségül ment s fizetésre kényszeritette a makrancos atyafit, a ki ellen hatóság elleni erőszak miatt indittatik meg az eljárás. *Harapós ló.* Mezgolits Ferenc somogykarádi tyukász vasárnap a lóvásárban botorkált, midőn egy óvatlan pillanatban Pintér Mihály mezőkomáromi lakos lova beleharapott a hátába s a ködmenynyel együtt jelentékeny sebet ejtett rajta. Néhány forinttal fizette meg Pintér lova harapós természetét s igy a biróí eljárás mellőztetik.

— **Öngyilkosság.** *Korent* Antalné Gáz utca 32. sz alatti lakos már huzamosabb idő óta sulyos betegségben az ágy rabja. Reménye a felgyógyuláshoz nem lévén megunta az életét s tegnap délután 4 - 5 óra tájban mindkét kezén borotvával felvágta az ütereket. Férje, a ki mozdonyvezető 5 óra után ment haza s a szobaajtót zárva találta. Tétovázás nélkül feltörte az ajtót s midőn látta vérben ázott feleségét, rögtön dr. Palánszky orvoshoz sietett, a ki azonban csak a beállott halált konstatálhatta.

— **A közegészségügyi szakosztály** a kórházi bizottsággal együtt ma délelőtt *Keresztes* Ignácz tanácsos elnöklete mellett ülést tartott s elhatározta, hogy ujjolag irjon fel a törvényhatóság a miniszter ama intézkedése ellen, hogy a megyei kórházba a szórványosan jelentkező fertőző betegek nem vetetnek fel. Ha a miniszter korábbi, törvényellenes nézete, illetve intézkedése mellett megmarad, a közegészségügyi szakosztály a városi kórháznak megnyitását hozza javaslatba.

— **Bankett.** A tüzoltóság, a mint lapunk legutóbbi számában említést tettünk róla, egyik tiszteletreméltó tagjának Vida Pálnak 25 éves tüzoltó jubileuma alkalmából, ma este fáklyásmenetet és 27 én csütörtökön este (nem mint előzőleg jelezve volt: 28-án) bankettet rendez, a melyre már számosan aláirták a jelentkezési ivet.

- **Záróünnepély.** A székesfejérvári államilag segélyezett városi polgári leányiskola 1901. évi junius hó 29-én délelőtt 9 órakor az intézet disztermében tartandó negyedszázados záróünnepélyének sorrendje: 1. Hymnus, Kölcseytől; éneklik a növendékek. 2. Visszatekintés polgári leányiskolánk 25 éves multjára; irta és felolvassa Göbel János György, igazgató. 3. Ünnepi óda, Perényi Adolftól; mondja Hessz Anna, IV. oszt. tanuló. 4. A magyar nők régen, Erdélyi Zoltántól, szavalja Haasz Ida, I. oszt tanuló. 5. Reményhez, Szendy Árpádtól, éneklik a növendékek. 6. A gyermek és szivárvány, Arany Jánostól, szavalja Szeiwald Mária, II. oszt. tanuló. 7. A virágok, Petőfi Sándortól, szavalja Lövi Adél, III. o. tanuló. 8. Jutalmak kiosztása. 9. Jubiláris beszéd, mondja Berger Ilona, IV. o. tanuló. 10. Mindent hazám te érted, Schubert Ferencztől, éneklik a növendékek. 11. Einöki zárószó. — A záró-ünnepélyre a n. é. szülőket, tanügybarátokat és intézetünk volt tanitványait tisztelettel meghivja az *Igazgatóság.*

— **Helyreigazitás.** Lapunk legutóbbi számában megirtuk, hogy Schönheim Lajos orvostanhallgatót *Kárnik* József kollégája véletlenül meglőtte. A mennyiben Kárnik József neve tévedésből került tudósitásunkba, kijelentjük, hogy a lőfegyver L. Dezső joghallgató kezében sült el.

— **A csurgói tüzeset.** A csurgói apáczák házánál történt tüzeset tettese kézrekerült az ott levő kocsis személyében. Boszuját akarta kitölteni a szegény apácákon, mert fölmondtak neki s két ló helyett csak egyet adtak neki. Egy lóval parádézni pedig ellenkezik a kocsisbecsület paragrafusaival. Tehát most ülni fog.

— **Leánytorna.** Végignéztük a polgári leányiskola tornavizsgáját, vagy 200 gyermekleány ügyes, kecses mozdulatait, sétáit, vonulásait. Hallottuk a kellemes énekeket, a melyekkel játékaikat kisérik s el kell ismernünk, hogy az alatt a pár esztendő alatt, mióta a tanitás vezetőinek ilyenre is kiterjed a figyelmük, sokat és nagyot haladtunk. Dicséretet természetesen és első sorban az ügyes vezető, Námessy Etelka k. a. érdemel, a kinek tapintatos vezetése mellett sajátitották el a gyermekek azokat a szép játékokat. Részletes leirásra nem vállalkozunk, hiszen az ilyet meg kell nézni és akkor fogalmat is tudunk róla alkotni. Megemlitjük azonban a nagy és diszes közönséget, a mely mindvégig fokozódó érdeklődést tanusitott a szép játékok iránt. És hogy mekkora volt a közönség figyelme és érdeklődése, annak jellemzésére csak egy kis epizód megemlitésére bátorkodunk.

Egy fiatal ember a vizsga alatt egészen elmerült a szemlélésben, a midőn lábainál egy agár kutya settenkedett. Hogy-hogy nem, a fiatal ur rálépett a szintén figyelmes agár pataira, a mit az nem vevén tréfára, kutya szokás szerint elnyikkantotta magát.

— Pardon! ezer bocsánat! fordult hátra a fiatal ur és elpirult a füle tövéig és csak akkor nyugodott meg, mikor fölocsudott, hogy a bocsánatkérést nem egészen illetékes helyre adresszálta.

00000392

Lapunk legközelebbi száma az ünnep miatt pénteken este jelen meg.

— **Rajzkiállitás.** A fögymnázium hatalmas rajztermét egészen megtöltik azok a szebbnél-szebb, ügyesnél-ügyesebb rajzok, a melyekkel az intézet növendékei egész évi fáradozásaikról a nagy közönségnek beszámolnak. Évtizedek óta van szerencsénk a fögymnásiumot, annak belső életével együtt ismerni s valóban kedvesen lepett meg bennünket az a fokozatos s mindamellett óriási változás, a mely a multat a jelentől elválasztja. A diszitések és épületrajzok mellett, a melyek a növendékek privát szorgalmáról is tanuságot tesznek, egész halmazát látjuk az ügyes, szabályos mértani rajzoknak. De csodálkoztunk azon az ügyességen, a melyre egyesek a festés terén szert tettek. Valóságos kis művészek. Különösen Tóth István, Czájlik Ferenc, a két Ludasi fiu, Bokor N. csinosnál-csinosabb rajzokkal, térképekkel szerepelnek. Talán mondanunk sem kell, hogy Philipp rajztanár urra, az ő tanárukra háramlik vissza a dicséret, a kinek művészi tudását épen a minap volt alkalmunk megdicsérni, midőn a ciszterczita-templom oltárképeinek restaurálójáról megemlékeztünk.

— **Halálozás.** Részvéttel vettük a gyászhirt, hogy *Bátky* Endréné született Schlenk Hermina f. hó 24-én hajnali 4 órakor életének 33-ik, boldog házasságának 9-ik évében rövid szenvedés után meghalt. Ma délután temették el nagy részvét mellett.

— **Névváltoztatások.** Heiner Ferencz kiskeszi-i születésü, jelenleg budapesti lakos vezetéknevét belügyminiszteri engedélylyel »Hajnal«-ra, Knapek Ignác csapdi-i lakos »Kemény«-re, Sthvarcz Imre duna-adonyi illetőségü, budapesti lakos pedig »Sándor«-ra változtatta.

— **Nem parancsol nékem . . .** *Borza* Károly ez időszerint segédminőségben dolgolgozik Boros Sándor helybeli sütőmesternél, mégis teljes függetlenségre törekszik még a hatóság embereivel szemben is. Igaz, hogy ennek csak egyetlen módja van: kikerülni mindazt, a mit a hatóság tilt, de hát Borza uram épen nem igy tett. F. hó 23-án este 8 óra tájban hangos, sőt trágár nótaszóval ment végig az utcán s midőn Szüts h. rbiztos csendre intette, kurtán válaszolt: nékem nem parancsol. Természetes, hogy a nagyhangú legény a rendőrség elé kerül, a hol megtanulják hallgatni és engedelmeskedni. A leckepénz valószinüleg borsos lesz.

— **Magánmének vizsgálata.** A közhasználatra igazolványnyal ellátandó magánmének vizsgálalára a határidőt szeptember 11-ére tüzte ki az alispán. A magán mének tulajdonosai a vizsgálatra elővezetendő lovaikat folyó évi augusztus hó 15-ig jelenthetik be.

— **Lopások** Tegnap kora reggel *Schnetzer* Nándor üvegkereskedő családja a vasuton időzött s ez alatt a Wertheim szekrénynek gazdája akadt. *Mókor* Erzsébet szobaleány felhasználta ugyanis a kinálkozó alkalmat, megszerezte valahogyan a szekrény kulcsát, 24 koronát elemelt a szekrényben lévő nagyobb összegből s nyomban be is vásárolt egyik közeli boltban. Szerencsére még a reggeli órákban észrevették a pénzhiányt s rövid vallatás után a leány beismerte bünét, melyért a törvényszék vonja felelősségre. — Ma reggel 6—7 óra tájban *Stadler* János Kigyó-utca 23. sz. alatti lakásáról egy karkötő, 2 gyürü s egy óra elveszett mintegy 170 korona értékben. Az ékszer egy része azonnal zálogházba is került a nélkül, hogy a tettest elfoghatták volna. A gyanu a takaritó leányra irányul, mert más nem járt a szobában.

— **Kifogott hulla.** Duna-Pentelén a napokban egy holtest himbálózott a Duna hullámzó felszinén. A hullát a malomból kifelé tartó Herman Mihály duna-pentelei lakos, molnár vette észre s Oroszi István és Csavajda Mihály társait segitségül hivta, a már oszlásnak indult hullát a partra hurzták. A férfihulla kinézése körülbelül 30—40 éves korra hagy következtetni, személyazonossága azonban nem volt megállapitható.

Diadalünnep.

A jó katonának két hatalmasan kidomborodó jellemvonása: *a bátorság és vitézség.* A bátorság olyan erény, mely a tiszta érzés, a jó leikiismeret és az erkölcs fogalmával szoros rokonságban áll. Csak az a férfiu lehet fellépésében, akarata kivitelében rettenthetlen, a kinek lelkülete nyugodt és öntudatos; csak nyilt becsületes tekintettel nézhet farkasszemet a veszélylyel minden férfiu: — egy sötétebb visszapillantás a mult hibáira vagy épen vétkeire a cselekvés pillanatában megremegteti a szivet, bénává teszi az akarateröt s a feszült izmokkal előrenyujtott kar alóhanyatlik. S ha tiszteletre méltó a férfiu, ki egy egész élet munkásságát szenteli hazájának, mennyivel inkább nagyrabecsülendő az, ki szembeszállva ezer veszélylyel, haláltmegvető bátorsággal olyan helyet viv ki magának a legnagyobbak között is, melyre csak megilletődéssel, a sziv és lélek lelkesedő elismerésével tekinthet az emberiség.

A bátorságnak, a harci vitézségnek ily kimagasló két hőse: *Appel* János báró, lovassági tábornok, a 15. hadtest parancsnoka és *Bechtolsheim* Antal báró lovassági tábornok, a 13. hadtest parancsnoka. Az ö nevükhöz füzödik a *junius 24-iki nap* harci dicsősége 1859. és 1866-ban. 1859. junius 24-én történt ugyanis — bár a csata az osztrák sereg leveretésével végzödött, — hogy *Appel* János akkori *dzsidás* örnagy egy lovas osztálylyal az ellenség két ezredét verte szét egyetlen rohammal. A halál tekintete gyengébb volt a jeles katona bátorságánál s szinte a halál torkán át az uhlanus osztályé lőn a győzelmi zászló. Itt vesztette el a vitéz férfiu egyik szemét is.

A másik emlékezetes nap a teljes győzelem napja. A custozzai csatatéren 1866. junius hó 24-én Albrecht főherceg a Lamarmora vezérlete alatt álló olasz hadseregen fényes győzelmet aratott s hogy ez igy történt, nem kis része volt benne a 12. dzsidás ezred egy ifju kapitányának, *Bechtolsheim* Antalnak, a ki egy lovas osztálylyal a szembenálló ellenség két dandárán át utat tört magának, rémületbe ejtette a tulnyomó elemi erővel rendelkező ellenséges csapattestet, megzavarta harci sorait s a győzelem babérja koszoruzta a harcedzett katona homlokát.

Az ezred eme két kiváló katonáját, e két nagy nap emlékét ünnepelte tegnap a 12-ik uhlanus ezred a József főherceg laktanyában, mely ez alkalommal lobogódiszt öltött. Az udvar hátulsó tágas terén zöld galyakból csinos tábori kápolna emelkedett, a mely előtt a tisztikarral *Zurna* altábornagy foglalt helyet. A kápolnát az ezred legénysége állta körül rendezett sorokban teljes diszben. Pont 10 órakor kürt szó jelezte az ünnepség kezdetét s felemelkedett térdeplőjéről P. *Premru* katonai lelkész s a nap jelentőségét fejtegetve, szép beszéde során bebizonyitotta, hogy a katonai erények kutforrása a hit. Szent beszéd után a honvédzenekar kiséretével csendes mise volt, melyre már a közönség köréből is nagy számban voltak jelen. A mély áhitattal végig hallgatott mise befejeztével a tiszti kar kiséretében breitenturni *Oreskovics* Péter főhadnagy lépett a legénység elé s hatásos beszédben emlékezett meg az emlékezetes nap hőseiről s lelkesitő szavakkal ecsetelte a vitéz bajtársak örökké emlékezetes katonai erényeit. Szép jelenet követte ezután az eddigieket. Az ezred vaskezű, de nemes szivü parancsnoka, a daliás termetü *Lyro* ezredes kiosztotta az e nap emlékére tett alapitványi jutalmakat, a melyek a következőknek adattak ki: A *Bechtolsheim* alapitvány 5—5 drb. aranyát Halbich Ferenc örm. és Grundl Ferenc örm.; Appel-dij (4 arany) Kokály Rudolf örm. és Kovacsics István szkvezető. Az ezred tisztjei által tett alapitványból 50 50 koronát kaptak: Gusztovic Rókus, Streit Jakab, Iasser Samu, Potoric Iván, Balja Iván őrmesterek, továbbá Prodanovic Ferenc és Grudovic Ferenc szakaszvezetők. A Sturmféder-dijat (30 kor,) Kaklik István kapta meg, mig a Berez-jutalommal Krtics József közvitéz lőn kitüntetve. Az utolsó dij is kiadatván, a honvédzenekar indulója mellett *Zurna* Károly altábornagy előtt diszmenetben elvonult az ezred s ezzel a délelőtti ünnepség véget ért.

A délelőtti ünnepségeket a tiszti étkezdében gazdag lakoma követte, melyen az ezred tisztikarán kivül az állomáson levő törzstisztek teljes számban részt vettek. Nagy lelkesedést keltett Ő Felsége távirata:

„Üdvözlöm a szép ezredet ezen emlékezetes ünnepe alkalmával.“

mely az ebéd folyamán felolvastatott. Felköszöntöben sem volt hiány. *Lyró* ezredes a királyra, *Zurna* altábornagy a tisztikarra, majd ismét *Lyró* a nap hőseire, Appel és Bechtolsheim lovassági tábornokokra mondott felköszöntőt.

Délután 4 óra felé járt az idő, midőn már a legénység is elköltötte ünnepi ebédjét, elvégezte legszükségesebb teendőit s aztán kényelmes öltözékben az igazi népünnepély vette kezdetét. Itt egy francia trubadur jelmezes alak dudával, amott egy fa-ló férfi vezetővel, egyik helyen kötélhuzás, lepényevés, versenyfutás, »Paprika Jancsi« szinház, tüzijáték szórakoztatta a közönséget, a másik részen körhinta, zsákbafutás kacagtatta a kicsinyeket nagyokat egyaránt. *Lyró* ezredes tisztjeivel itt is, ott is megjelent a legénysége között, meghallgatta énekeiket, néhány szót váltott velük s mint jó magyar házigazdának semmi sem kerülte el a figyelmét. Alkonyat felé a honvédzenekart nem kis munkájában időnként két cigány-banda váltotta fel úgy, hogy a családias ünnep semmiben sem szenvedett hiányt. Az ezred derék altisztjei is versenyeztek a vendégszeretetben, a mi az ezred ünnepét a közönség előtt minden időkre emlékezetessé teszi.

Tiz óra után táncban sem volt hiány s talán munkánk nem is volna teljes, ha meg nem emlitenők a kantin szép hajadonait, a kik ismert kedves modorukkal nagyban hozzajárultak a szép ünnep sikeréhez.

Mc CORMIK HARVESTING MACHINE COMPANY

(CHICAGOI ARATÓGÉPGYÁR)

GRAND PRIX.

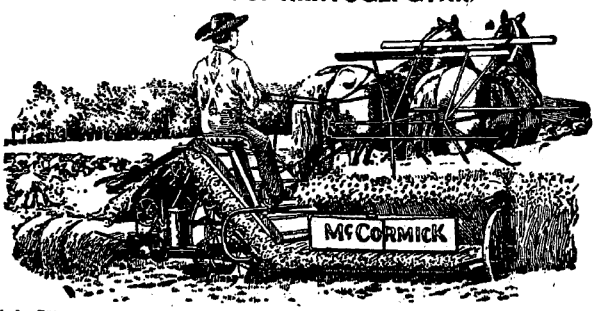

PÁRIS 1900-ban.

Kévekötő aratógép, Fűkaszálógép, Köszörükészülék, „Daisy“ marokrakó aratógép, Szénagyüjtő gereblye és Kévekötőfonal gyárimányai.

Ne vásároljon, mig gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte! 1242

Olcsó tartalékrészek óriási raktára. **Tessék mintakönyvet kérni!**

WILLIAM J. STILLMAN igazgató. Képviselőnk: **NEY MÓR, Székesfehérvár. Budapest V., Váczi-ut 30.**

Nyomatott Számmer Imre könyvnyomdai intézetében, Székesfejérvárott.

00000393